

Lov til at udøve denne Næring, naar man havde aflagt en Prøve paa, at man virkelig kendte noget dertil. Vi se anderledes paa Sagen og skønne ikke, at dette Moment kan komme videre i Betragtning. Vi kunne ikke erkende, at den danske Haandværkerstand for Øjeblikket trænger til et saadant særligt Middel til at opnaa yderligere Anseelse. Jeg tror at kunne sige, at den danske Haandværkerstand er vel anset som Helhed tagen, og det kan paa ingen Maade antages og endnu mindre godtgøres, at i det hele taget det, som Haandværkerstanden præsterer her i Landet, skulde staa under det, som blev præsteret før 1857, vi tro, at Haandværket ogsaa i Dygtighed er gaaet frem som Helhed betragtet. Vi kunne altsaa ikke indse, at dette Argument skulde være tilstrækkeligt til at godtgøre, at Almenvellet fordrede, at vi nu skulde forandre en Regel, som har været gældende Ret i mange Aar. Dernæst fremhæver man, at det er unaturligt, hvad Lærlingeloven jo har tilladt, at en Mand, der ikke selv har aflagt noget Bevis for, at han kender noget til sit Fag, skal kunne antage Lærlinge. Jeg erkender, at det er en Mangel ved Lærlingeloven, og at der i sig selv er noget stødende i, hvis det i videre Omfang skulde være Tilfældet, at en Mand, som ikke selv kender noget til sit Fag, skulde faa Lærlinge til Oplæring. Jeg tror nu, at i Reglen vil vedkommende unge Mænds Værger og Fædre selv paase, at vedkommende ikke bliver sat i Lære hos en Mand, der ikke forstaaer noget af sit Fag, og i den Henseende kan jo det, at vedkommende i sin Tid har aflagt en Svendep prøve ikke være noget afgørende Bevis, thi fordi han har aflagt en Svendep prøve, er han ikke altid nogen dygtig Haandværker, og har han ikke senere søgt at udvikle sig i sit Fag, kan han trods det, at han har aflagt denne Svendep prøve, være meget daarlig Haandværker. Men jeg erkender, at det er en Mangel ved Lærlingeloven, og de Herrer, der have sidet længe her i dette Ting, ville erindre, at da Lærlingeloven var for, var det et Stridsspørgsmaal, som var stærkt fremme, om det kunde gaa an, at man uden videre tillod enhver, uanset om man havde aflagt Prøve paa sin Duelighed eller ikke, at antage Lærlinge. Den Bestemmelse, som kom ind i Loven, blev den Gang forsvaret fra en meget anset Repræsentant for Haandværket, og gik igennem under hans Ægide og hans Auctoritet, men jeg kan ikke billige den. Kun vil jeg sige dette, at en Forandring i denne Retning ikke bør søges

gennemført her paa Næringsloven, men ved en Forandring i selve Lærlingeloven. Overhovedet kunne vi ikke erkende, at det kan paavises, at der i Haandværksstanden ikke er nogen Lyst og Trang til at forskaffe sig Dygtighed og Kundskab. Om det modsatte vidner tilstrækkeligt det stærke Besøg, der overalt her i Landet, eller i alt Fald de fleste Steder, finder Sted paa de tekniske Højskoler, der nu ere spredte saa at sige i alle Byer. Og at man ogsaa har Trang til at aflægge Prøve paa, at man har lært noget, det godtgøres af det stigende Antal af frivilligt aflagte Svendep prøver. Dertil skal jeg imidlertid senere hen i mit Foredrag komme noget mere specielt tilbage. Men altsaa man behøver ikke at paalægge de unge Mennesker eller dem, der overhovedet ville vie sig til Haandværksdrift, nogen Tvang, thi der er jo i sig selv allerede et i fuldt Maal tilstrækkeligt Ønske om og Tilbøjelighed til at uddanne sig og skaffe sig Kundskab tilstede hos disse unge Mennesker. Dertil kommer efter vor Mening de overordentlig store Vanskeligheder, som Gennemførelsen af denne Foranstaltning vil medføre, naar man, som vi ere gaaede ud fra, vil stille Haandværk og Fabrikdrift paa samme Fod. Jeg har paa et andet Sted tilladt mig at udtale, at det altid har været og for Tiden er særlig vanskeligt at skille Haandværk og Fabrikdrift fra hinanden, og at det er derfor, at Lovforslaget, saaledes som det kom fra Næringslovkommissionen, og som det blev forelagt fra den høje Regering, gaar ud paa at gøre Reglerne fælles for Haandværk og Fabrikdrift. Men nu stiller det sig dog for os som afgørende, at naar der skal være Tale om den store Fabrikdrift i et eller andet af de her nævnte Fag, kommer det virkelig ikke væsentlig an paa, om vedkommende i sin Tid har aflagt en Prøve paa hans almindelige Kendskab til de ganske rudimentære Dele af dette Fag. Det kommer her an paa en hel anden Indsigt og Forretningsdygtighed end den, en saadan Prøve kunde afgive Bevis for. Derfor har ogsaa Flerparten i Kommissionen og Mindretallet ogsaa godkendt en Række af Dispensationstilfælde, som alle lægges i Regeringens Haand. Men jeg frygter for, at Antallet af de Tilfælde, hvor Regeringen med fuld Føje vil finde Anledning til at dispensere fra Bestemmelserne om Fagprøve, naar der tales om Fabrikdrift, ville blive flere end de Tilfælde, hvor Bestemmelsen kan antages at komme til virkelig Eksistens. Jeg antager derfor at denne meget vidtstrakte og, det erkender jeg, nødvendige Dispensationsret,